

Profil ogólnoakademicki

Raport zespołu oceniającego Polskiej Komisji Akredytacyjnej z oceny realizacji zaleceń

Nazwa kierunku studiów: **stosunki międzynarodowe**

Nazwa i siedziba uczelni prowadzącej kierunek: **Uniwersytet Łódzki**

Data przeprowadzenia powtórnego postępowania oceniającego: **11 czerwca 2021 roku**

Warszawa, 2021

Spis treści

1. Informacja o wizytacji i jej przebiegu	3
1.1. Skład zespołu oceniającego Polskiej Komisji Akredytacyjnej	3
1.2. Informacja o przebiegu oceny	3
2. Zalecenia wymienione w uchwale nr 175/2019 Prezydium PKA z dnia 11 kwietnia 2019 roku.	4
3. Charakterystyka realizacji zaleceń i ocena skuteczności wdrożonych działań naprawczych odnoszących się do poszczególnych zaleceń	5
4. Informacje o zmianach bezpośrednio związanych z kierunkiem studiów, dotyczących programu studiów, nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia oraz infrastruktury naukowej i dydaktycznej (od przeprowadzenia przez zespół oceniający PKA oceny zakończonej wskazaną uchwałą do otrzymania zawiadomienia o powtórnej ocenie programowej), w tym wynikających ze zmian przepisów prawa	6
5. Podsumowanie i propozycja oceny spełnienia kryteriów, w odniesieniu do których zostały sformułowane zalecenia wymienione we wskazanej uchwale	7
Propozycja oceny stopnia spełnienia szczegółowych kryteriów oceny programowej	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
6. Załączniki:	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Załącznik nr 1. Podstawa prawna oceny jakości kształcenia	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Załącznik nr 2. Szczegółowy harmonogram przeprowadzonej wizytacji, uwzględniający podział zadań pomiędzy członków zespołu oceniającego	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Załącznik nr 3. Oświadczenia przewodniczącego i pozostałych członków zespołu oceniającego	9

1. Informacja o wizytacji i jej przebiegu

1.1. Skład zespołu oceniającego Polskiej Komisji Akredytacyjnej

Przewodniczący: dr Martin Dahl - członek PKA

członkowie:

1. dr Justyna Bokajło - ekspert PKA
2. Amadeusz Przepolewski – sekretarz zespołu oceniającego

1.2. Informacja o przebiegu oceny

Powtórna ocena jakości kształcenia na kierunku stosunki międzynarodowe prowadzonym na Uniwersytecie Łódzkim została przeprowadzona w związku z wydaniem 11 kwietnia 2019 roku przez Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej na podstawie art. 48a ust. 3 oraz art. 52 ust. 1 ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. z 2017 r. poz. 2183, z późn. zm.) w związku z art. 225 ust. 3 ustawy z dnia 3 lipca 2018 r. Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2018 r. poz. 1669, z późn. zm.) uchwały nr 175/2019 w przedmiocie oceny warunkowej dla wizytowanego kierunku.

Wizytację poprzedzono zapoznaniem się zespołu oceniającego PKA z raportem samooceny przekazanym przez władze Uczelni oraz dokumentami potwierdzającymi działania podjęte w związku z zaleceniami zamieszczonymi w raporcie z oceny programowej przeprowadzonej w dniach 9-10 listopada 2018 roku. Zespół odbył także spotkania organizacyjne w celu omówienia kwestii w nich przedstawionych, spraw wymagających wyjaśnienia z władzami Uczelni oraz szczegółowego harmonogramu przebiegu wizytacji. Zespół oceniający Polskiej Komisji Akredytacyjnej odbył wszystkie przewidziane w harmonogramie spotkania. Podczas spotkania podsumowującego zespół oceniający przekazał Władzom Uczelni informacje dotyczące dalszych etapów postępowania oceniającego.

Podstawa prawna oceny została określona w załączniku nr 1, a szczegółowy harmonogram wizytacji, uwzględniający podział zadań pomiędzy członków zespołu oceniającego – w załączniku nr 2.

2. Zalecenia wymienione w uchwale nr 175/2019 Prezydium PKA z dnia 11 kwietnia 2019 roku.

1. Koncepcja kształcenia na ocenianym kierunku studiów *stosunki międzynarodowe* jest pochodną posiadanej i rozwijanej struktury zatrudnienia nauczycieli akademickich powiązanych z tym kierunkiem. Oceniany kierunek studiów (studia pierwszego i drugiego stopnia) w związku z efektami kształcenia oraz strukturą oferty programowej osadzono w obszarze nauk społecznych i nauk humanistycznych, a efekty kształcenia odnoszą się do czterech dziedzin nauki oraz dziesięciu dyscyplin naukowych. Sytuacja ta utrudnia prawidłowy rozwój kierunku studiów *stosunki międzynarodowe*, a w szczególności odpowiednie wykorzystywanie właściwych dla kierunku metod badawczych. Struktura programu studiów silnie eksponuje studia regionalne (przede wszystkim regionu w rozumieniu części państwa), co potwierdza treść kursów oraz tematy prac dyplomowych. Dominuje w nich tematyka wewnątrzpaństwowa. Koncentracja na tematyce regionalnej szczególnie jest widoczna na studiach drugiego stopnia. Z kolei na studiach pierwszego stopnia prowadzonych problemowo (komunikowanie, dziennikarstwo międzynarodowe, migracje) brakuje na poziomie badawczym uwzględnienia transgraniczności stosunków międzynarodowych. Mimo osadzenia efektów kształcenia w dziesięciu różnorodnych dyscyplinach naukowych, dominujący charakter w programie studiów mają moduły związane z dyscyplinami z dziedziny nauk ekonomicznych, co potwierdzają specjalności o charakterze ekonomiczno-biznesowym. W konsekwencji w opisie zakładanych efektów kształcenia, zwłaszcza z zakresu wiedzy, na studiach pierwszego stopnia występują nieprawidłowości związane z brakiem uwzględniania specyfiki stosunków międzynarodowych jako rodzaju stosunków społecznych, w tym:

- nie uwzględniono różnorodności podmiotów stosunków międzynarodowych;
- nie uwzględniono wielopłaszczyznowości stosunków międzynarodowych, różnorodności ich treści w wymiarach: politycznym, gospodarczym, społecznym, wojskowym i kulturalnym;
- brak jest uwzględniania wielopoziomowości stosunków międzynarodowych: globalnego systemu międzynarodowego, światowych systemów regionalnych, państw oraz przestrzeni transnarodowej;
- brak jest identyfikacji zmian w stosunkach międzynarodowych (procesy globalizacji, współzależności, integracji, dezintegracji);
- brak jest uwzględniania procesów współpracy oraz rywalizacji i konfliktów w stosunkach międzynarodowych.

Kluczowa dla stosunków międzynarodowych wiedza jest przekazywana studentom jedynie w ramach przedmiotów kierunkowych z zakresu historii i wstępu do stosunków międzynarodowych, metodologii stosunków międzynarodowych (studia pierwszego stopnia), teorii stosunków międzynarodowych, bezpieczeństwa międzynarodowego (studia drugiego stopnia).

2. W ramach ocenianego kierunku badania naukowe, które są prowadzone na płaszczyźnie wielu dyscyplin, niewystarczająco nawiązują do efektów kształcenia związanych z wiedzą o tożsamości stosunków międzynarodowych i integrującej roli nauk o polityce. W znacznej części kształcenie zostało zawężone do studiów regionalnych wewnątrzpaństwowych.
3. Uczelnia nie zapewnia właściwego i skutecznego systemu weryfikacji osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia, tak pod względem efektów kierunkowych, jak i przedmiotowych. W wielu

przypadkach treść sylabusu (karty przedmiotu) sprowadza się do nazwy przedmiotu i nazwiska prowadzącego, uniemożliwiając jednoznaczne stwierdzenie poprawności opisu przedmiotowych efektów kształcenia czy zasad weryfikacji osiągnięcia tychże efektów. Przykładowo, na podstawie sylabusu przedmiotu *Kobiety w tradycji i prawie wybranych państw Azji i Pacyfiku* nie można pozyskać jakiegokolwiek informacji o prowadzonym przedmiocie. Znaczna część (około 50%) sylabusów dostępnych w systemie USOS jest albo zdezaktualizowana (ostatnie opisy pochodzą z roku akademickiego 2012/2013), albo jest niekompletna, gdyż nie zawiera przedmiotowych efektów kształcenia. Ponadto w sylabusach stwierdzono szereg braków i nieaktualności w zakresie literatury podstawowej.

4. W dużej części prac dyplomowych na studiach pierwszego i drugiego stopnia nie były podejmowane zagadnienia z zakresu relacji międzynarodowych, brakowało w nich odniesień do teorii stosunków międzynarodowych, nie wykorzystywano metod i narzędzi analizy właściwych dla subdyscypliny stosunki międzynarodowe. Na studiach pierwszego stopnia w 2016 roku na 62 prace w 13 podjęta została tematyka nie z zakresu stosunków międzynarodowych (np. *Reprezentacja mitu „American dream” na przykładzie wybranych filmów amerykańskich, Kara śmierci w USA – sytuacja prawna a wizerunek w kinie amerykańskim*). Również prace dyplomowe na studiach drugiego stopnia nie są adekwatne względem wymagań kierunkowych, ponieważ nie podejmowano w nich zagadnień z zakresu relacji międzynarodowych, brakowało w nich odniesień do teorii stosunków międzynarodowych, nie wykorzystywano metod i narzędzi analizy właściwych dla subdyscypliny stosunki międzynarodowe. W 2017 roku na studiach drugiego stopnia na 80 obronionych prac w co najmniej 32 podjęto tematykę nie z zakresu stosunków międzynarodowych (np. *Język polityki w Polsce – analiza przekazów medialnych w latach 2015 – 2016*). W 2018 roku na 35 prac w 16 podjęta została tematyka wewnątrzpaństwowa (np. *Tatarzy polscy – tożsamość i wizerunek medialny*).
5. Wskazane w pkt. 3 niedociągnięcia w zakresie przygotowywania sylabusów oraz wskazane w pkt. 4 nieprawidłowości wiążące się z brakiem nadzoru nad tematyką prac dyplomowych spowodowały obniżenie oceny wewnętrznego systemu zapewniania jakości kształcenia

3. Charakterystyka realizacji zaleceń i ocena skuteczności wdrożonych działań naprawczych odnoszących się do poszczególnych zaleceń

Należy uznać, że Uczelnia podjęła właściwe działania naprawcze w celu dostosowania efektów uczenia się do specyfiki kierunku stosunki międzynarodowe, w ramach dyscypliny wiodącej *nauk o polityce i administracji*. Zwrócono uwagę na interdyscyplinarność, zmodyfikowano i dostosowano do efektów uczenia się prowadzone zajęcia i przyjęto nowe programy studiów. Zwiększono liczbę zajęć związanych z realizacją zarówno podstaw metodologicznych badań stosunków międzynarodowych, jak i poszerzono ofertę o współczesną i aktualną tematykę, dopasowaną do ogólnego profilu kierunku oraz modułów specjalizacyjnych, co pozwala osiągnąć zoptymalizowane, kierunkowe efekty uczenia się i uwzględnić tożsamość *nauki o stosunkach międzynarodowych*. Zmniejszono stopień ogólności efektów uczenia się, które są dopasowane do również skonkretyzowanego, obecnie transparentnego podziału na pozostałe dyscypliny (subdyscypliny) w ramach dyscypliny wiodącej; ograniczono się do dwóch dziedzin i siedmiu dyscyplin. Obecne efekty uczenia się odpowiadają wymaganiom ustawy o Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji.

W zakresie działań naprawczych kryterium drugiego została przeprowadzona weryfikacja sylabusów pod względem realizacji kierunkowych efektów uczenia się, treści programowych, które są obecnie zgodne z zakładaną koncepcją kształcenia, zaktualizowano literaturę i wprowadzono metody weryfikacji sylabusów. Jednocześnie wprowadzono sposoby weryfikacji osiągania efektów uczenia się, które są prezentowane w sylabusach. Weryfikacja sylabusów i osiąganych efektów uczenia się ma miejsce podczas zebrań katedr, gdzie wykładowcy mogą wymieniać się dobrymi praktykami lub zgłaszać wątpliwości, natomiast kontrola nad ich odpowiednią merytoryką sprawowana jest przez dziekana ds. studenckich oraz przez opiekunów kierunków, pod kątem ich zbieżności ze ścieżkami specjalizacyjnymi. Został również wprowadzony system informacji studentów o organizacji zajęć, także w formie online oraz o zakładanych efektach uczenia się podczas pierwszych zajęć oraz poprzez regularne komunikaty prodziekana ds. studenckich. W systemie USOS są dostępne sylabusy, do których studenci mają wgląd już przed rozpoczęciem roku akademickiego. Pomiędzy wykładowcami występuje współpraca w zakresie wymiany doświadczeń i sposobów doskonalenia realizacji efektów uczenia się.

Istotnych działań naprawczych dokonano w zakresie zasad pisania prac dyplomowych - od modyfikacji tematów, które pozostają w zgodzie z kierunkowymi efektami uczenia się po zakres metodologiczny, odpowiadający badaniom w zakresie stosunków międzynarodowych. W 2020 r. powołano zespół oceniający wybrane losowo prace dyplomowe, pod względem ich merytoryczno-metodologicznej struktury. Tematy każdorazowo są zatwierdzane przez radę Wydziału. Przyjęto jednocześnie system oceniania recenzji prac dyplomowych. W tym celu powołano wydziałową komisję ds. jakości kształcenia. Ocenie podlegają także promotorzy w zakresie dostosowania tematów prac dyplomowych do zakładanych efektów uczenia się. Tego typu praktyki, w opinii wykładowców, są skutecznym sposobem realizacji procesu weryfikacji, co zostało potwierdzone w czasie wizyty zespołu oceniającego, a zarazem wyczerpuje wprowadzenie działań naprawczych do zaleceń z kryterium trzeciego. W zakresie kolejnego zalecenia w kryterium 3 dotyczącego włączenia w proces ankietyzacji studentów, aby zwiększyć ich możliwość udziału w sprawdzaniu skuteczności osiągania zaplanowanych efektów uczenia się i wyrażania swoich opinii, zespół oceniający dostrzega wdrożenie działań naprawczych. Przede wszystkim ankiety zostały udoskonalone pod względem celowości pytań i otwarcia się na potrzeby studenta, które są powiązane z oczekiwaniami zdobytej wiedzy podczas studiów. Jednocześnie studenci mają wpływ na weryfikację efektów uczenia się podczas regularnych spotkań organizowanych przez władze kierunku.

Zespół oceniający odnosi się pozytywnie do wszelkich działań podjętych na kierunku stosunki międzynarodowe, mających na celu zastosowanie się do zaleceń i podjęcie stosownych kroków naprawczych, aby spełnić pozytywnie i bez zastrzeżeń wymagane kryteria.

4. Informacje o zmianach bezpośrednio związanych z kierunkiem studiów, dotyczących programu studiów, nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia oraz infrastruktury naukowej i dydaktycznej (od przeprowadzenia przez zespół oceniający PKA oceny zakończonej wskazaną uchwałą do otrzymania zawiadomienia o powtórnej ocenie programowej), w tym wynikających ze zmian przepisów prawa

Od przeprowadzenia przez zespół oceniający PKA wizytacji zakończonej oceną warunkową do otrzymania zawiadomienia o powtórnej ocenie programowej na wizytowanym kierunku wprowadzono szereg zmian: w związku ze zmianą efektów uczenia zmieniono programy studiów

wprowadzając na studiach pierwszego stopnia nowe zajęcia bezpośrednio związane ze stosunkami międzynarodowymi jak, np. wstęp do stosunków międzynarodowych, społeczny i polityczny wymiar wielokulturowości, media i komunikowanie międzynarodowe, niepaństwowi uczestnicy stosunków międzynarodowych, metodologia badań stosunków międzynarodowych, międzynarodowe stosunki wojskowe, modele integracji międzynarodowej. Natomiast na studiach II stopnia zostały wprowadzone takie zajęcia, jak: konflikt i przemoc w stosunkach międzynarodowych, stałość i zmiana – megatrendy i prognozowanie w stosunkach międzynarodowych, geopolityka i mocarstwowość we współczesnym świecie. Uczelnia zintensyfikowała również działania w obszarze badań naukowych prowadzonych przez pracowników, które w chwili obecnej w większym stopniu dopasowane są do stosunków międzynarodowych.

5. Podsumowanie i propozycja oceny spełnienia kryteriów, w odniesieniu do których zostały sformułowane zalecenia wymienione we wskazanej uchwale

Dokonane przez Uczelnię zmiany odpowiadają na postawione w uchwale nr 175/2019 Prezydium PKA z dnia 11 kwietnia 2019 r. zastrzeżenia, eliminując wskazane nieprawidłowości. Podjęta działania są na tyle kompleksowe, że pozwalają na wystawienie kierunkowi oceny pozytywnej.

Załącznik nr 3. Oświadczenia przewodniczącego i pozostałych członków zespołu oceniającego

Oświadczenie

Niniejszym oświadczam, iż nie pozostaję w żadnych zależnościach natury organizacyjnej, prawnej lub osobistej z jednostką prowadzącą oceniany kierunek, które mogłyby wzbudzić wątpliwości co do bezstronności formułowanych opinii i ocen w odniesieniu do ocenianego kierunku. Ponadto oświadczam, iż znane mi są przepisy Kodeksu Etyki, w zakresie wykonywanych zadań na rzecz Polskiej Komisji Akredytacyjnej.

.....
(data, podpis)

Polska
Komisja
Akredytacyjna

www.pka.edu.pl